

Göteborgs universitet
Box 100
405 30 GÖTEBORG

Göteborgs universitets övertagande av verksamheten i Handelshögskolan kompetens AB

Riksrevisionsverket (RRV) har som ett led i den årliga revisionen av Göteborgs universitet (GU) granskat handelshögskolans vid Göteborgs universitet (handelshögskolan) övertagande av verksamheten i Handelshögskolan kompetens AB (bolaget).

Sammanfattning

RRV har sammanfattningsvis gjort nedanstående iakttagelser och bedömningar av handelshögskolans övertagande av verksamheten i bolaget.

- Avtalet mellan GU och bolaget är för GU:s räkning undertecknat av dekanus/rektorn vid handelshögskolan. Dekanus/rektorn var under tiden närmast före undertecknandet av avtalet även styrelseordförande i bolaget.

Enligt RRV:s bedömning kan det ifrågasättas om det var lämpligt att dekanus/rektor deltog i beslutet och undertecknade avtalet för GU:s räkning. Handläggningen av övertagandet av verksamheten från bolaget kan ha gjorts i strid med förvaltningslagens bestämmelser om jäv.

- I handelshögskolans övertagande av verksamheten ingick de uppdrag som fanns i bolagets order- och offertstock samt pågående arbeten.

Enligt RRV:s bedömning är de uppdrag som nu har övertagits från bolaget att anse som sådan uppdragsutbildning och uppdragsforskning som GU skall bedriva, och ifrågasätter om inte uppdragen redan före övertagandet i stället borde ha funnits i GU.

- GU betalade 3,2 mnkr för verksamheten i bolaget.

Enligt RRV:s bedömning är det tveksamt om värdet på den verksamhet som övertogs motsvarar den ersättning som betalades och att den övervägande delen av ersättningen är att anse som ett kapitaltillskott för att rädda bolaget från att försättas i likvidation. Kapitaltillskottet är varken i enlighet med regeringens riktlinjer vid utövande av statens

äganderätt i vissa bolag knutna till universitet och högskolor eller bestämmelserna i 10 a § i kapitalförsörjningsförordningen.

Bakgrund

Bolaget är ett helägt dotterbolag till Holdingbolaget vid Göteborgs universitet AB (GU Holding). Verksamheten i bolaget hade under 2001 stora problem, gick med ekonomiskt underskott och enligt en upprättad kontrollbalansräkning var bolagets egna kapital negativt. Problemen förvärrades ytterligare under våren 2002 då verksamheten fortsatte att gå med underskott och ett lån i Svenska Handelsbanken behövde lösas vilket bolaget saknade medel till. Den 31 maj måste även aktiekapitalet vara återställt om inte bolaget måste försättas i likvidation enligt aktiebolagslagens bestämmelser. Handelshögskolan ansåg då att endast två alternativ fanns – att sätta bolaget i konkurs alternativt att handelshögskolan tog över verksamheten från bolaget.

Handelshögskolans ledning beslutade, efter överenskommelse med och godkännande av GU:s ledning, att från och med den 1 juni 2002 överta verksamheten mot en ersättning till bolaget på 3,2 mnkr.

GU har i årsredovisningen för räkenskapsåret 2002 redogjort för GU-holdings ekonomiska situation och de åtgärder som har vidtagits med anledning av den.

Bolaget är numera vilande och namnändrat till GU Holding Kompetens AB.

Avtalet

Avtalet mellan GU och bolaget om överlåtelse av rörelse, är undertecknat den 31 maj 2002 av dekanus/rektorn vid handelshögskolan för GU:s räkning och verkställande direktören vid GU Holding för bolagets räkning.

Dekanus/rektorn var under tiden närmast före undertecknandet av avtalet även styrelseordförande i bolaget och hade under den tiden ansvar för såväl bolaget som handelshögskolan. Som tidigare styrelseordförande i bolaget tillhörde han kretsen där personligt betalningsansvar för bolagets förpliktelser enligt aktiebolagslagen, kunde ha uppkommit om bolagets finansiering inte hade lösts.

Enligt RRV:s bedömning kan det ifrågasättas om det var lämpligt att dekanus/rector, deltog i beslutet och undertecknade avtalet för GU:s räkning. Att tidigare ha haft ett associationsrättsligt ansvar för bolaget enligt aktiebolagslagen och samtidigt ha ansvar som dekanus/rector i handelshögskolan, kan innebära att handläggningen av övertagandet av verksamheten från bolaget har gjorts i strid med förvaltningslagens bestämmelser om jäv.

Verksamheten i bolaget

I handelshögskolans övertagande av verksamheten ingick de uppdrag som fanns i bolagets order- och offertstock samt pågående arbeten. Av de avtal som bifogats överlåtelseavtalet framgår att de uppdrag som har övertagits är uppdragsutbildningar samt en mindre del uppdragsforskning.

GU får bedriva uppdragsutbildning och uppdragsforskning enligt regleringsbrevet och bestämmelserna i förordning (1997:845) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor.

Vid ett regeringssammanträde den 29 juni 1995, bemyndigades Chefen för Näringsdepartementet eller den han sätter i sitt ställe, att bilda holdingbolag för forskning anknutna vid vissa universitet och högskolor. Samtidigt lämnade regeringen riktlinjer vid utövande av statens äganderätt i vissa bolag knutna till universitet och högskolor. Av dessa riktlinjer (bilaga till protokollsutdrag nr I 20, N95/1443), framgår under avsnitt 2.1 Bolagens verksamhet, bl.a. att "Föremålen för bolagens verksamhet skall ... Bolagen skall dock inte (vare sig direkt eller indirekt) bedriva sådan forskning, därmed sammanhängande undervisning eller i övrigt sådan verksamhet, som från tid till annan utgör grundläggande verksamhet vid de universitet eller högskolor till vilka bolagen är anknutna." Motsvarande lydelse finns även i 3 § i bolagsordningen för GU-holding.

Enligt RRV:s bedömning är de uppdrag som handelshögskolan har övertagit från bolaget att anse som sådan uppdragsutbildning och uppdragsforskning som GU skall bedriva enligt regleringsbrev och bestämmelserna i förordning (1997:845) om uppdragsutbildning vid universitet och högskolor. Uppdragsutbildningen utgör sådan "grundläggande verksamhet" vid GU som enligt regeringens riktlinjer inte får bedrivas i holdingbolagen vare sig direkt eller indirekt via dotter- eller intressebolag.

RRV ifrågasätter om inte uppdragen redan före övertagandet i stället borde ha funnits i GU.

Ersättningen

GU betalade 3,2 mnkr för verksamheten i bolaget. Övertagandet finansierades genom ett externt bidrag på 1,5 mnkr (- 8 % s.k. högskole-moms) från Malmstensstiftelsen och resterande 1,8 mnkr, med GU:s egna medel. Ett skriftligt beslut från Malmstensstiftelsen anger att bidraget skall användas till vidareutbildning vid handelshögskolan. Enligt uppgift från GU finns en muntlig överenskommelse mellan företrädare för Malmstensstiftelsen och rektorn vid handelshögskolan, att bidraget kunde användas för att överta verksamheten i bolaget.

Ersättningen har av bolaget använts till att återbetala den kredit som utnyttjats i Svenska Handelsbanken, reglera utestående leverantörs- och löneskulder samt återställa aktiekapitalet i bolaget.

En balansrapport för bolaget per den 31 maj 2002, visar att tillgångarna uppgår till 1,2 mnkr och skulderna exklusive eget kapital, uppgår till 4 mnkr. Bolaget uppvisar ett negativt eget kapital på 2,8 mnkr, med hänsyn tagen till periodens resultat.

Enligt avtalet med bolaget erhöll handelshögskolan vid övertagandet av verksamheten en order- och offertstock, anläggningstillgångar, rättigheter, skulder, personal m.m. Att fastställa ett exakt värde för dessa tillgångar, skulder m.m., är inte möjligt. RRV har vid ett försök att beräkna värdet med hjälp av bilagorna till avtalet, beräknat värdet på bokförda tillgångar, skulder m.m., till 750 tkr netto. Att resterande del av ersättningen skulle utgöra värdet av framtida överskott i de uppdrag som ingår i order- och offertstocken är enligt RRV:s bedömning mycket osäkert, med tanke på verksamhetens tidigare stora negativa resultat.

Den 26 november 2002 slöt GU ytterligare ett avtal med bolaget som innebär att bolaget i sitt ekonomisystem under en övergångsperiod skall förvalta kund- och leverantörsreskontran för den övertagna verksamheten. Enligt avtalet betalar GU för förvaltningen ett engångsbelopp på 150 000 kr (exklusive moms). Enligt ett dekanusbeslut den 26 juni 2002 (dnr C 1 2446/02) har handelshögskolan även tillsvidare övertagit verksamhetens lokaler för en kostnad på 144 330 kr per år.

GU har således utöver ersättningen på 3,2 mnkr för verksamheten, även erlagt 0,3 mnkr (exklusive moms) till bolaget för förvaltning av kund- och leverantörsreskontran samt för lokalkostnader.

Enligt RRV:s bedömning är det tveksamt om värdet på den verksamhet som övertogs av GU från bolaget, motsvarar den ersättning som betalades. Detta oavsett om värdet på verksamheten inte är möjligt att exakt fastställa. Den övervägande delen av ersättningen är enligt RRV:s bedömning att anse som ett kapitaltillskott för att rädda bolaget från att försättas i likvidation.

Vid regeringssammanträdet den 29 juni 1995 då beslut fattades om att bilda holdingbolagen (se Bolagets verksamhet ovan), tillsköt staten det aktiekapital som ansågs nödvändigt för verksamheten. Av regeringens riktlinjer från sammanträdet framgår bl.a. under avsnitt 2.7 Förlust och kapitaltillskott, att "Eventuella förluster skall täckas med medel inom ramen för holdingbolagens tillgängliga kapital, och får således inte täckas av offentliga medel som på annat sätt anvisats det berörda lärosätet".

Vidare framgår av 10 a § i kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188) att "En myndighet får inte utan regeringens medgivande använda statens medel eller övriga tillgångar till att

1. bilda bolag, stiftelser, föreningar eller liknande rättssubjekt, eller

2. förvärva aktier eller andelar eller göra kapitaltillskott i sådana rättssubjekt.”

GU saknar medgivande från regeringen till ett kapitaltillskott i enlighet med bestämmelserna i 10 a § kapitalförsörjningsförordningen.

Enligt RRV:s bedömning är GU:s kapitaltillskott för att rädda bolaget från att försättas i likvidation, varken i enlighet med regeringens riktlinjer vid utövande av statens äganderätt i vissa bolag knutna till universitet och högskolor eller bestämmelserna i 10 a § i kapitalförsörjningsförordningen.

RRV rekommenderar att GU gör en översyn av universitetets förhållande till GU Holding och dess dotter- och intressebolag, så att det finns en klar ansvarsfördelning ekonomiskt, materiellt och juridiskt mellan den verksamhet som riktas mot näringslivet och offentlig förvaltning och universitetets traditionella huvuduppgifter. I översynen bör även ingå de verksamheter som bedrivs i GU-holding och dess dotterbolag, så att verksamheterna bedrivs i enlighet med regeringens riktlinjer.

Det åligger myndighetens styrelse att besluta om åtgärder med anledning av RRV:s revisionsrapporter. RRV emotser svar senast den 16 juni 2003 avseende vilka åtgärder Göteborgs universitets styrelse beslutat om med anledning av denna revisionsrapport.

Revisionsdirektör Margaretha Edman Bojéus har beslutat i detta ärende. Avdelningsdirektör Claes Backman har varit föredragande. Revisionschef Staffan Nyström har deltagit i den slutliga handläggningen.

Margaretha Edman Bojéus

Claes Backman

Kopia för kännedom:
Utbildningsdepartementet
Finansdepartementet